

KAPANIŞ KONUŞMASI

Kollokyumumuzun üç gündən beri devam eden çalışmalarını kapamak üzere kısa bir konuşma yapmama, vaktin çok gecikmiş olmasına, çok yorgun bulunmanıza rağmen, müsaade buyurmanızı rica edeceğim. Açış konuşmamda belirttiğim gibi, bu kollokyumu tertipten asıl maksadımız Medenî Kanunumuzun otuz seneyi geçen tatbikatının neticelerini ortaya çıkarmak, bu sahada karşılaşılan bazı meseleler mevcutsa, onları mukayeseli hukuk metoduna dayanarak aydınlatmaktır. Kollokyumumuzun dolayısıyla ulaşmak istediği diğer bir hedef de Enstitümüzle Enstitü dışındaki hukukçularımız arasında sıkı bir bağlılık, bir teşriki mesai tesis eylemektir.

En ufak bir tarafgirlik hissine kapılmadan söyleyebilirim ki, bu iki hedefe de ulaşmış sayılabiliriz. Bundan dolayı şu anda sonsuz bir haz duymaktayım.

Filhakika, Medenî Kanunumuzun programımızda yer alan bazı mühim meseleleri mukayeseli ve dikkatli bir şekilde tahlil olunmuş, alâka çekici hal şekilleri ve tedbirler teklif edilmiş bulunmaktadır. Bunlar Medenî Kanunumuzun tadili sırasında gözönünde tutulmasında fayda bulunan değerli hal şekilleri ve tedbirlerdir.

Böyle olmakla beraber, itiraf etmek gerekirken, kollokyuma sunulan raporların ve cereyan eden müzakere ve münakaşaların asıl hedefine matlup derecede ulaşmış değiliz. Bu, çalışmalarımızın gaye üzerinde daha ziyade teksif edilmiş bulunmasıyla mümkündür. Biliyorsunuz ki, gayemiz «İsviçre Medenî Kanunu ve bu kanunun Türkiye tarafından iktibas ve tatbikati» idi. Dikkat buyurulursa bu şekilde formüllendirdiğimiz mevzu başlıca üç unsuru ihtiva etmektedir. Bunlardan birincisi bizatihi İsviçre Medenî Kanunudur. Böylece tasrih etmekle İsviçre Medenî Kanununun İsviçre realitesi ve diğer Avrupa hukukları muvacehesinde asli değerini ve varsa kusurlarının neler olduğunu belirtmek lüzumuna işaret etmek istedik. Mevzuumuzun ihtiva ettiği ikinci unsur İsviçre Medenî Kanununun memleketimiz tarafından iktibas meselesidir. Yani iktibasın amilleri ve tarzı üzerinde tenkidî bir görüşle durmak lâzımdır. Bu daha ziyade tarihi bir mevzu olmakla beraber üzerinde durulmasında Medenî Kanunumuzun tadili bakımından fayda vardır. Nihayet mevzuumuzun üçüncü unsuru Medenî Kanunumuzun tatbikati meselesidir. Son derecede ehemmiyetli olan bu üçüncü mesele Türk İçtihatlarının daha geniş bir tahlile tabi tutulmasını ve İsviçre içtihatları ve doktrini ile daha etraflı bir nisbette mukayese edilmelerini gerektirirdi. Bu suretle tatbikatımızın kusur ve noksanlarının neler olduğu, bunların ne gibi tedbirlerle önlenebileceği daha iyi gösterilmiş, Medenî Kanunumuzun tadilinde faydalı olacak daha verimli neticelere varılmış olunurdu. Zira umumî intibahıma ve şahsî kanaatıma nazaran Medenî Kanunumuzun, fer'i ve ta-

hi mahiyette de olsa, her halde tadili lâzımdır. Açış konuşmamda da ehemmiyetle belirttiğim gibi, bu tadil onun ruhuna, temellerine, temsil eylediği dünya görüşüne mutlak surette hürmet etmek şartıyla yapılacaktır. Çünkü o, hukuk inkilâbımızın sembolü, Türk Cemiyetinin batılı tekâmülünün mesnedi ve rehberidir. Bazıların sandığı gibi ona hiçbir suretle el sürülmemesi lâzım geldiği şeklindeki müteassıp ve formalist görüşe iştirak etmiyoruz. Umumiyetle kanunların ve bilhassa yeni bir duyuş, düşünüş ve yaşayışın ifadesi olmak üzere iktibas edilmiş olan Kanunların cemiyet üzerinde haiz olduğu terbiyetkâr tesir inkâr olunmaz. Onların cemiyet seviyesini temsil ettikleri medeniyet seviyesine yükseltmeğe, cemiyetin tekâmülündeki hedef ve istikameti tesbite hizmet ettiğinde şüphe yoktur. İşte bu sebeptir ki, Medeni Kanunumuzun ruh ve temelini el sürülmemesi lâzımdır. Fakat yine aynı derecede kuvvetli bir sosyolojik hakikattir ki, her cemiyetin, insanlık camiası içindeki şahsiyetini, yerini temin eden kendine has karakterli yapısı ve ihtiyaçları vardır. Aynı kültür ve medeniyete mensup olan muhtelif cemiyetleri birbirinden ayıran bu hususiyetlerdir. Aynı kültürü ve medeniyeti temsil eden garp hukuku içinde Fransız, Alman, İngiliz ve İsviçre hukukları olarak ayırdığımız, hukukların mevcudiyeti başka türlü izah olunamaz.

Türk Cemiyetinin de değişmeyen ve tarihi devamlılık prensibine göre kanaatımızca değişmemesi gereken bir takım milli hususiyetleri bulunduğu şüphesizdir. Batılı kültür ve medeniyet câdiasının bir uzvu olan Türk cemiyetinin, aynı camia içindeki şahsiyetini temine yarıyan milli hususiyetleri Medeni Kanunumuzun bu hususiyetlere intibakını gerektirir. Bu intibak zannedildiği gibi geriletici değil, ilerletici mahiyette olacak bir intibaktır. Bu intibak bilindiği gibi evvelâ içtihatlarımızla, ilmi ve teşriî bazı tefsirlerle temin olunacak sonra bunların ışığı altında, işaret ettiğimiz kayıt ve şartlar dahilinde, tadillerle tahakkuk ettirilecektir. İşte Enstitümüzün Medeni Kanunumuz hakkında bundan sonra yapacağı çalışmalar bu gayeye hizmet etmeğe matuf olacaktır.

Kollokyumumuzu ona iştirak edenlerin adedi itibariyle değerlendirmek istersek vereceğimiz hüküm müsbettir. Zira iştirak edenlerin adedi umumiyetle otuzbeş ile kırkbeş arasında olmuştur. Bu aded kollokyum şeklindeki toplantıların mahiyetine nazaran tatminkârdır. Fakat onun asıl değerini tayin eden, müzakere ve münakaşaların arzettiği son derecede yüksek ilmi seviyedir. Gönül isterdiki Fakültemiz mensubu Medeni Hukuk otoriteleri bu çalışmalara katılarak onun ilmi seviyesini bir kat daha yükseltsinler. İştiraklerine mani olan mazeretleri ne kadar makbul olursa olsun, çalışmalarımıza katılmamalarını görmekten duyduğumuz mahrumiyet ve teessür hislerimiz büyüktür. Çok ümid ederiz ki ilerdeki kollokyumlarımızda bizleri kıymetli yardımlarından mahrum bırakmazlar. Medeni Kanunumuzun iktibas ve tatbikatı ile alâkalı sosyolojik problemlerin müzakere ve münakaşalarımızdaki büyük ehemmiyetini takdir ettiğimiz için sosyoloji ile meşgul üsütadlarımızı da davet etmiştik. Her nedense hiçbiri iştirak buyurmadı. İştirak etselerdi her halde çok faydalanacaktık. Bu iştirake de ilerdeki toplantılarımızda mazhar olacağımızı ümid ederiz. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Fikret ARIK ile Hukuk Fakültesi Öğretim Üyelerinden Prof. Kemâl GÜRSOY arkadaşlarımızın özlü raporlarıyla ve müzakere ve münakaşalara katılmak suretiyle gösterdikleri kıymetli alâka-

dan dolayı kendilerine bilhassa teşekkürü bir borç bilirim. İlerde Ankara Üniversitesi'ne mensup Öğretim Üyelerinden daha geniş bir alâka göreceğimizi ümit ediyoruz.

Kollokyumumuza gösterilen alâkadan bahsederken bir noktaya temas etmekten kendimi alamıyacağım. Kollokyum hazırlıklarımı yaparken Adliye Vekilimizden Medenî Kanunumuzla ilgili olmak üzere bizim için faydalı olabilecek bazı malûmat rica etmiştik. Bu ricamıza maalesef müsbet veya menfi cevap lütfetmediler. Gönül isterdi ki, kollokyumumuza gerek alâkalı resmî makamlar ve Öğretim Üyeleri tarafından ve gerek Üniversitelerimiz dışındaki hukukçularımız tarafından daha geniş bir alâka gösterilsin. Mahaza kollokyumumuz, yukarıda işaret ettiğim gibi, bazı mahrumiyetlerine rağmen, yüksek ilmi seviyeye ulaşabilmiştir. Ona bu seviyeyi kazandıran bilhassa genç Doçent ve Asistan arkadaşlarımızdır. Medenî Hukuk Kürsülerimize mensup bu arkadaşlarımızın ihtisas sahalarındaki derin vukuflarının, meseleleri münakaşada gösterdikleri kanaat istiklâlinin ve objektifliğin cidden hayranıyım. Çünkü bizlerle bugünkü onlar arasında müşahede ettiğim derin fark ve bu farkın gittikçe artacağı ümidi memleketimizin ve Üniversitemizin geleceği bakımından büyük bir gurur ve emniyet telkin etmektedir. Kendilerine gösterdikleri sıcak alâkadan dolayı teşekkürlerimi, temsil ettikleri yüksek ilmi seviyeden dolayı da samimî tebriklerimi açıklamak isterim.

Kıymetli hâkim ve avukatlarımız tarafından izhar buyurulan yakın alâka da bizler için büyük bir kuvvet ve teşvik kaynağı olmuştur. Bu meslek şubelerinin en güzide mümessillerini aramızda görmüş, onlarla beraber çalışmış olmaktan dolayı son derece bahtiyarız. Bizleri kıymetli bilgi ve tecrübelerinden azamî nisbette faydalandırdılar. Bu boğucu sıcaqlara rağmen çalışmalarımızı başından sonuna kadar takip külfetine katlanmaları kanaatimca bir fedakârlıktır.

Basınımızın kollokyum çalışmalarını yakından takip etmek ve umumî efkârı duyurmak suretiyle gösterdiği yakın alakadan dolayı teşekkürü de bir vazife telâkki ederim.

Bu nevi kollokyumlara devam edeceğiz. Evvelce arzettiğim gibi, Yeni Ticaret Kanunumuz hakkında da bir kollokyum tertip edeceğiz. Sırası ile diğer kanunlarımızı da ele almak isteriz. Onlarda da rağbet ve teveccühünüze mazhar olacağımızı ümit ediyoruz. Bu kollokyum başarılı olmuşsa bu, muhterem mesai arkadaşlarımızla ortaklaşa sağlanan bir neticedir. Kusuru varsa o da ortak kusurumuzdur. Kusurlarımızı hoş görmeyizi rica eder, heyeti umumiyesi itibarıyla başarılı olduğuna kani bulunduğum bu kollokyumun başarısını sağlamış olmamızdan dolayı candan teşekkür ederim.

İstanbul Üniversitesi
Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Direktörü

Prof. Dr. Hüseyin Nail KUBALI